

“Neposlouchat špatné zákony je nejenomže správné, ale i nezbytné!” Esej o občanské neposlušnosti má 168 let

- CZ24 News | 29. května 2020

Ač tato esej byla sepsána před 168 lety, je téma Občanské neposlušnosti daleko relevantnější, než kdy jindy.

Spolu s tím, jak lidé debatují o rozsahu vládních pravomocí ohledně karantén Covid-19, tak takovým zákonům někteří otevřeně vzdorují.

Henry David Thoreau věřil, že neposlouchat špatné zákony je nejenomže správné, ale i nezbytné.

Občanská neposlušnost čili Odpor vůči občanské vládě, jak se to původně nazývalo, vyšla v roce 1849. Thoreauovi bylo 32 let a žil v Massachusetts. V té době trávil Thoreau svůj čas ve Walden Pond.

Thoreau strávil před pár lety noc ve vězení, když odmítl zaplatit volební daň, o které v Občanské neposlušnosti diskutuje. Ve skutečnosti ho naštvalo, když nějaký anonym vyplatil jeho závazek, jelikož Thoreau viděl ve svém času ve vězení oběť, která stojí za to, aby protestoval proti nespravedlnosti vyděračských postupů proti daňovým únikům.

Tady je deset nejlepších citací z jeho 25stránkové eseje.

1.

„Z celého srdce jako motto přijímám: ‚Nejlepší je ta vláda, která vládne nejméně,‘ a rád bych viděl jeho rychlejší a systematictější uplatňování. Uplatní-li se to, nakonec to přinese to, v co také věřím: ‚Že nejlepší je ta vláda, která vůbec nevládne;‘ a až na to budou na to lidé připraveni, tak to bude ten druh vlády, kterou budou mít.“

Tím Thoreau svou esej začíná. Pointa je v tom, že vlády je zapotřebí pouze, když je věci třeba vynutit a jednoho dne budeme žít ve světě, kdy se všechno, co stojí za to udělat, bude dělat dobrovolně.

2.

„Stálá armáda je pouze orgánem stávající vlády. Vláda sama, což je pouze režim, který si lidé zvolili k prosazení své vůle, má stejný sklon ke zneužitelnosti a zvrhlosti, jako lidé, kteří přes ni mohou působit.“

Občas, aby se věci hnuly, je třeba, aby se lidé dali dohromady. Vláda je jedním způsobem, jak to udělat, když potřebujete postavit silnici nebo udržet lidi v bezpečí. Ale občas vlády také miliony lidí povraždily, držely celé segmenty obyvatelstva v otroctví a držely zemi na pokraji jaderného holocaustu.

Ale staví silnice...

3.

„Ovšem taková vláda nikdy sama od sebe nepohne s žádným podnikem, ale strašně dychtivě věci zařizuje po svém. Ta neudrží žádnou zemi svobodnou. Ta nezaloží Západ. Ta nevzdělá. Byl to charakter, který je vrozený Americkému lidu, co provedl vše, čeho bylo dosaženo; a ten by toho udělal o něco více, kdyby to vláda občas nezařídila po svém.“

Vše, co si vláda připisuje, je ve skutečnosti uděláno dalšími lidmi jako vy. Některé věci, které vláda dělá, jsou nezbytné, to ale neznamená, že to je vláda, která to musí zařídit.

Také myslet si, že daněmi financované věci by nemohly být financovány i mírumilovně, znamená zrovna takový nedostatek představivosti i inovativnosti.

Což, jak Thoreau poukazuje, že drcení představivosti a inovativnosti je ve velké míře věcí vlády.

4.

„Stačí opravdu říci, že korporace nemá žádné svědomí; ale korporace svědomitých lidí je korporací se svědomím. Zákony nikdy nepřiměly lidi, aby se chovali ani o špetku spravedlivěji; a za účelem respektu k němu se stávají i ti, co do myslí dobře, agenty nespravedlnosti. Běžným a přirozeným důsledkem nepatřičného respektu k zákonu je to, že pak vidíte šiky vojáků pochodovat s obdivuhodnou kázní za kopečky do válek, i proti své vůli, třebas i proti zdravému rozumu a svědomí...“

Zákon bychom neměli nikdy zaměňovat s morálkou. Otroctví bylo legální. Holocaust byl legální. A může tomu být klidně tak, že dodržování zákona je větším zdrojem škod než jeho porušování.

5.

„Hlasování je něco na způsob gamblerství, jako dáma nebo vrhcáby, s jen mírným morálním nádechem, že sázíte na ty správné a špatné... Hodil jsem svůj hlas tak, jak si myslím, že by třeba mohlo být i dobře; ale nejsem do hloubi duše přesvědčen, že to dobře převáží. Jsem ochoten nechat to na většině... Ale moudrý člověk nikdy to správné neponechá na náhodě, ani by si nepřál, aby se to řídilo silou většiny. Avšak v činech lidových mas přeci jen troška dobra bývá.“

Je to hra o to, zda bude mít většina pravdu nebo ne. Když volíte, tak vycházíte z předběžného předpokladu, že můžete rozlišit, co je správné, ale také přijímáte, že to, co považujete za špatné, nastane, když to získá vůli většiny. Měli bychom mít lepší způsob postavení se za to, co je správné a špatné, než ponechat to na náhodě!

6.

„Není povinností člověka nechat se v průběhu událostí zatáhnout do vymýcení, třebas i hodně ošklivých špatností; když on má řádně jiné starosti, které na něj doléhají; ale je jeho povinností, aby si od nich přinejmenším umyl ruce, a když se jich vzdá, neposkytovat jim prakticky svoji podporu. Když jsem se oddal jinému přesvědčení a jiným myšlenkám, musím si v první řadě přinejmenším zjistit, jestli když je prosazují, tak nesedím na někom, komu tím stíním. Musím mu v první řadě přestat stínit, aby i on prosazoval své přesvědčení.“

Všichni máme svoje věci, které potřebujeme, aby fungovaly, a není možné vyřešit všechny problémy země. Ale jestli chcete za každou cenu dělat něco většího, tak to prosím dělejte, svět to potřebuje!

Ale nepředpokládejte, že každý musí provést stejnou kalkulaci jako vy a považovat ji za nejdůležitější ze všech problémů, který si zasluhuje váš čas a zdroje.

Je důležitější, abyste zajistili, že nebudete nikomu ubližovat, než abyste nutili ostatní lidi dělat to, co si vy myslíte, že pomůže.

7.

„Pokud je nespravedlnost nezbytnou součástí tření ve vládě, nechte ji běžet, jen ať běží; třeba se opotřebí a ta mašinerie se tím určitě poškodí..., ale pokud to má takovou povahu, že se požaduje od vás, abyste byli agenti nespravedlnosti vůči jiným tak, pak říkám, porušte zákon. Nechtě váš život té mašinérii způsobí zadírání. Na co si musím dát za každou cenu pozor, je, abych se nepropůjčil k tomu zlu, které odsuzuji.“

Musíme být neposlušní nespravedlivých zákonů, neboť jinak jim my umožňujeme, aby dále fungovaly a škodily druhým. Určitě musíme porušovat zákony, které od nás vyžadují, abychom páchali zlo.

8.

„Stát tudíž nikdy neútočí na rozum, člověka, intelekt nebo morálku, nýbrž jen na jeho tělo, jeho smysly. Není vyzbrojen vyšší moudrostí nebo poctivostí, nýbrž jen větší fyzickou silou. K té je zařízen, aby ji prosazoval. Rozdáme si to po mém. Uvidíme, kdo je silnější.“

Co dává vládě právo cokoli dělat? Větší svaly a více zbraní. V tom to je.

Ale vláda může tláčit tak tvrdě jen do té doby, dokud se lid neobrátil proti ní.

9.

„Pokrok od absolutistické monarchie k ústavní monarchii, od ústavní monarchie k demokracii, to je pokrok směrem ke skutečnému respektu k jednotlivci. Dokonce i čínský filosof byl dost moudrý na to, aby lidské individuum považoval za základ říše.“

Je demokracie tak, jak ji známe, posledním možným vylepšením vlády? Není snad už možné přijmout krok dále směrem uznání a organizování práv člověka?

Nikdy nebude opravdu svobodný a osvícený Stát, dokud Stát nedospěje k uznání jednotlivce jako vyšší a nezávislé moci, od níž se všechna jeho vlastní moc a autorita odvozena, a bude se k němu chovat podle toho.“

10.

„Hraju si s představami o Státě, který si nakonec bude moci dovolit být jen jako všichni lidé a chovat se k jednotlivcům v účtě jako k bližnímu; který to ani nebude považovat za neslučitelné se svou vlastní reakcí, když se hrstka lidí drží opodál, a on se do toho neplete, ani se do toho nenechá zatahnout, který plní všechny povinnosti jako jeho bližní další lidé.“

Stát, který nechá vyrůst takovéto plody a nechá je spadnout, hned jak uzrají, připraví způsob, aby přišel ještě perfektnější a úžasnější Stát, který také si také představuji, ale ještě jsem ho neviděl.“

Proč by se stát měl starat, když se toho někdo neúčastní? Když někteří „stojí opodál,“ ale nikomu neubližují, proč by se neměli nechat na pokoji, ať si to dělají po svém?

Thoreau mluví o „radikální“ myšlence vládnutí se souhlasem ovládaných.

Thoreau si představuje organizovanou společnost, která musela používat donucení, aby prosadila svou.

Konec konců tím, co je špatně, je, když se ubližuje ostatním. Ovšem stát příliš často takovou škodu dělá.

Tak co si o Thoreauových myšlenkách myslíte? Řekněte mi to v komentářích.

Joe Jarvis

Překlad: reforms.cz